

LBRIS

We know
books

VLADIMIR COLIN

BASMELE OMULUI

Prefață de
Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

CUPRINS

<i>Test de iluzionism ficțional</i> (prefață de Lucian Pricop)	7
Bob-de-grâu	11
Buruiana neagră	29
Povestea cântecului	45
Hans și cele patru castele	57
Mladen, fiul ursului	69
Puterea dragostei	85
Slava, fiica pământului	99
Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte	117
Corabia sălbăticiunilor	126
Acul și foarfeca	144
Povestea fericirii	158
Iani Palicarul	176
Fierarul năzdrăvan	196

BOB-DE-GRĂU

r fi fost odată, de mult, pe vremea poveștilor adevărate, când iepurii purtau cornițe și iezii plete răsfirate, atunci și nu altădată, zice-se, ar fi fost, pe la noi, un moșneag. Cât de bătrân era nu mai știa nimeni și, de când trăia, uitase și moșneagul socoteala anilor. Dacă voia să se uite la una-alta, își ridica genele cu degetele și, chiar așa, vedea ca prin sită. Barba-i ajungea până la genunchi, iar pletele până la călcâie.

Și trăia singur-singurel moșneagul, pentru că, să știți, era arțăgos cum nu se mai află. Întruna căuta noduri în papură și purici în brânză. Cât era ziua de lungă, sta singur pe o laviță și, veșnic nemulțumit, bombănea. Ba i se părea că soarele bate prea tare, ba îl supărau norii prea deși; când îl necăjea ziua prea lungă, când îl scotea din sărite noaptea prea scurtă. Nimeni și nimic nu-i intra în voie!

Și uite că, într-o bună zi, cum sta el în colibă și se încrunta la gândul că după zi avea să vină noaptea, atunci când ar fi poftit să se mai schimbe rânduiala statornicită, o ciocârlie, cum face, cum drege, nimerește pe ușa deschisă și intră în colibă. Dacă s-a văzut închisă între patru pereți, s-a speriat strașnic și a început să zboare de colo-colo. Zboară-zboară, nimerește în dreptul cuptorului și scapă din cioc un bob de grâu. Apoi se mai învârtește o dată prin colibă și – zvârr! – țâșnește pe ușă și se pierde în albastrul cerului.

Dar bobul de grâu, pricepi, căzu pe cuptor. Și, cum dă de căldură, cum începe să se umfle; se umflă, se umflă, ajunge cât un ou. Moșneagul cel supărăcios, firește, nu văzuse nimic. Nici ciocârlia nu fusese în stare s-o zărească, darămite bobul de grâu!

Și-apăi bobușorul își cată de treabă. Se mai umflă o dată, se face cât un harbuz! Iar harbuzul odată plesnește ca harbujii răscopți și ce să vezi! Iese din el un prunc de o palmă, purtând la șold o sabie cât degetul.

– I-ha! Tare mi-e foame!

De astă dată moșneagul s-a mirat – vezi că de auzit auzea mai bine decât vedea – și a întrebat supărat:

– Foame? Cui îi e foame?

– Lui Bob-de-Grâu...

– Și de când grăiesc boabele de grâu?, a strigat moșneagul. Și de când li-e foame?... Eu îmi astâmpăr foamea cu ele.

– Ba nu cumva să faci una ca asta!

Și, vorbind așa, a sărit Bob-de-Grâu de pe cuptor și taman pe genunchii moșului a nimerit. S-a apucat de barba moșneagului, apoi, hai-hai, s-a cățărat și a tot urcat până i-a ajuns la bărbie.

– Mă vezi?

Moșneagul și-a ridicat genele cu degetele. Ceva-ceva zărea el, dar nu se putea dumiri.

– Știi ce? Dă-mi un codru de pâine și-ai să mă vezi, a strigat atunci Bob-de-Grâu.

– Ce face?... Pâine? De ce să-ți dau pâine?, s-a răstit moșneagul, nu de alta, dar ca să se poată încrunta, cum îi era felul.

Bob-de-Grâu a tăcut și bătrânul a prins să se perpelească. Uitai să vă spun că mai avea o meteahnă: pe toate voia să le știe.

– De ce taci?, a strigat atunci. Răspunde!

Dar Bob-de-Grâu tăcea. S-a luptat moșneagul cu sine însuși, a șovăit, până la urmă meteahna lui de-a doua a biruit-o pe cealaltă, care voia ca nimic să nu-i fie pe plac. S-a ridicat, s-a îndreptat din șale și, șontâc-șontâc, s-a dus de-a pus pe masă o bucată de pâine. Bob-de-Grâu îndată a sărit pe masă, a scos sabia și a început

a hăcui pâinea, potrivit-și îmbucăturile. Iar dac-a început să mănânce, a prins a crește cu câte un an de fiecă îmbucătură.

– Te văd!, a strigat deodată moșneagul, trezindu-se că pe masa lui se ridică un flăcău voinic, în mână cu o sabie zdravănă (că-i crescuse și sabia deopotrivă). Ia dă-te jos, că-mi strici masa!, a mai țipat apoi, găsind îndată pricină de supărare.

– Iaca mă dau, a răspuns bucuros flăcăul și a sărit de pe masă, venind cu brațele întinse către bătrân. Tătucă, să ne sărutăm.

Dar moșneagul s-a dat îndărăt cu un pas și, împiedicându-se de o laviță, a căzut cât era de lung.

– Tătucă?, a strigat fără să țină seamă de durere, de spaimă, de nimic. Care tătucă? De unde tătucă?... Băiete, vără-ți mințile în cap și nu vorbi în dodii!

S-a întristat atunci Bob-de-Grâu și a șoptit:

– Vasăzică eu să nu am tată?

– Ia te uită la el!, a strigat moșneagul. Dar ce, un tată se găsește așa, pe toate cărările?... Numai supărări are omul de la feciori. Voi, flăcăii, vă știu eu, alta nu faceți decât să mâncați! Ai să-mi mănânci și capul... Și de unde știu eu că ești vrednic să-mi fii fecior? Ce, puțin lucru-i să ai un tată ca mine?

– Încearcă-mă! Cere-mi tot ce poțtești, i-a răspuns bietul Bob-de-Grâu. Dar să fiu și eu în rând cu oamenii...

– Așa? A chibzuit moșneagul, apoi a socotit să-l pună la încercare: Ascultă, i-a grăit în cele din urmă, dacă vrei să-ți dovedești vrednicia, află că trăiește pe undeva un blestemat de zmeu, Salcotea. Multe răutăți a săvârșit năpăstuind oamenii, furându-le fetele și prigonindu-i în fel și fel... Și tot mult m-am luptat și eu în tinerețile mele cu el, dar – cum, necum – n-a fost chip să-i vin de hac. Tu știi ce? Ca dovadă că l-ai răpus, adă-mi biciul lui Salcotea, cel din lumea zmeilor și cu barba de nouăzeci și nouă de stânjeni, și-atunci te primesc de fecior...

Să fi văzut cum s-a bucurat Bob-de-Grâu! De nerăbdare nu mai izbutea să stea locului.

– Unde-i? Unde-i Salcotea? Spune-mi și-ndată fug să-ți aduc biciul...

– Nu știi, te privește, a răspuns mâniaș moșneagul. Descurcă-te!

Dac-a auzit așa, și-a luat Bob-de-Grâu rămas-bun și a pornit în lumea mare să-l caute pe Salcotea. A umblat către răsărit și către apus, către miazăzi și către miazănoapte, a mers cale lungă să-i ajungă, din poveste mult înainte este, cine va asculta bine va-nvăța și cine va dormi bine va odihni, iar după ce a mers atâta lume, s-a pomenit într-o seară la marginea unei holde fără capăt. Secerătorii trudeau în holda aceea și parcă, din ce secerau, dintr-atât valul spicelor creștea mai bogat. Iar oamenii erau amărâți și aveau fețe posomorâte.

– Seară bună, a zis Bob-de-Grâu.

– Mulțumim duminale.

– Care-i nevoia, oameni buni?

– Iaca, a răspuns un bătrân, holda asta, bat-o s-o bată! Dacă nu isprăvim s-o secerăm în astă-seară e vai și-amar de noi, că nu mai avem zi bună cu Salcotea...

– Salcotea?, a strigat bucuros voinicul.

Și și-a ridicat atunci Bob-de-Grâu brațul și, fără multă vorbă, a apucat de pe cer secera lunii.

– Păzea, fraților!

Și-apăi, când a început a secera, cădeau grâiele dealuri-dealuri și singure se legau în snopi. Lucea tăișul de aur al lunii de-ai fi zis că fulgeră și, privindu-l, rămaseră oamenii cu gurile căscate. Cât ai răsuci o țigară, nu se mai zărea din holda aceea decât miriștea țepoasă, iar Bob-de-Grâu se înalță din spate și așeză binișor luna pe cer, la locul ei.

– Voinic bărbat, grați atunci bătrânul care vorbise dintâi și cu toții-i mulțumiră lui Bob-de-Grâu, care le dăduse ajutor.

Da-n timp ce se întrebau ei de una, de alta, se stârni un vârtej de vânt care răsturnă oamenii ca pe niște gândăcei și numai Bob-de-Grâu, cât era el de voinic, abia dovedi să se țină pe picioare. Venea, pasămite, Salcotea, cel din lumea zmeilor și cu barba de nouăzeci și nouă de stânjeni.

– Ați secerat?, i se auzi glasul hărmăluind. Dar tu cine ești?, mai strigă, dând ochii cu Bob-de-Grâu. Cum îndrăznești să calci pe pământurile mele?

Și nici ziua bună nu-i dădu, că odată-l chemă la luptă. Voinicul nu se sperie – doar nu era copil de babă! –, ci spuse numai:

– Bine, dacă ai poftă de bătaie. Dar să-mi răspunzi întâi la una: în luptă să ne luptăm sau în săbii să ne tăiem?

– Ba în luptă, că-i mai scurtă, strigă Salcotea și se și aruncă asupra lui Bob-de-Grâu.

Și se-ncăierară, se strânsară și se-ncleștară, stârnind o larmă de-ai fi zis că tună cu toate tunetele și fulgeră cu toate fulgerele. Numai ca să nu lungesc vorba și să nu bag ziua în noapte și noaptea în zi, destul să-ți spui că nouă ani se luptară și nu se dovediră. Înfloreau macii în jurul lor, cădea zăpada, copiii se făceau oameni în putere, dar Bob-de-Grâu și Salcotea încă se luptau, scurmând cu picioarele și afundându-se în pământ. Numai capetele li se mai vedeau din groapa în care-și măsurau acum puterile.

Într-al zecelea an, dacă văzu și văzu că n-are ce face, se scutură o dată Salcotea și, subțindu-se ca o ață, se răsuci și se-nșurubă într-o bortă, pierind în fundul pământului, în lumea zmeilor.

– Stai, zmeule, strigă Bob-de-Grâu în urma lui. Oprește-te!

Ți-ai găsit! Se topise, pierise Salcotea.

– Ce facem, oameni buni?

– Ce să facem?, răspunse careva. Om fără necaz și iarnă fără frig nu s-a pomenit... Ne-om canoni și noi mai departe cu Salcotea...

Dar Bob-de-Grâu nu pricepea asemenea gând și nici nu voia să-l priceapă.

– Nu așa, oameni buni, că am și eu o treabă cu Salcotea! Nu mă las până nu dau de el, de-o fi să-l caut și-n gaură de șarpe... Nu știți pe unde-și are casa?

– Asta nimeni n-o știe, voinice...

– Rămâneți cu bine.

Și din nou o porni Bob-de-Grâu și merse, merse voinicește, întrebând de Salcotea în dreapta și-n stânga. Care cum îi auzea

întrebarea dădea din umeri, mărturisind că de asemenea nume nici nu auzise, nici nu pomenise. Ce să facă Bob-de-Grâu? Mergea și el încotro îl duceau ochii și, tot mergând, ajunse pe seară într-o pădure.

– Ia să poposesc eu în poiana asta și să-mi fac oleacă de foc.

Începe el să caute lemne de foc, dar, cum era năzdrăvan, nu se mulțumea cu uscături mărunte. A căutat până a dat de un stejar cât toate zilele, doborât de furtună. Și, numai ce-a vrut să-l ridice și să-l care în poiană, c-a auzit un glas:

– Fie-ți milă, voinice, și nu lua stejarul! Mai bine înalță-l cum a fost și-ai să vezi că prinde din nou rădăcini...

S-a mirat Bob-de-Grâu și a înalțat stejarul, care pe dată a prins rădăcini și-a înverzit de parcă nicio furtună nu-l doborâse. Și s-a despiciat în lung trunchiul stejarului și-a ieșit dinăuntru un moșneag cu fața arămie ca frunzele de toamnă, cu cioareci și opinci arămii, cu o cămașă arămie și pe umăr cu o zeghe de frunze arămii.

– Cine ești, moșule?

– Mai-marele pădurii, Bob-de-Grâu. Și, pentru binele pe care mi l-ai făcut, am să te ajut și eu. Ce-ți poștește inima?

– Păi, uite care-i nevoia... Ai ști să-mi spui cum să dau de Salcotea, din lumea zmeilor?

– Ei, Bob-de-Grâu, greu lucru îmi ceri, a rostit moșneagul. Numai Pământul ar putea să-ți dea răspuns și pentru asta se cuvine să ajungi la capul Pământului, cale de nouăzeci și nouă de ani și de încă nouăzeci și nouă de zile... Iar ca Pământul să-ți dea răspuns, se cere să-l ajuți s-o ferece în lanțuri pe Muma-Pădurii. Tare-l canonește Muma-Pădurii, pustiindu-i codrii cu dinții ei de fier! Cui s-ar îndemna s-o biruie i-ar rămâne Pământul îndatorat, așa că l-ar ajuta în lupta cu Salcotea...

Dac-a auzit așa, i-a mulțumit Bob-de-Grâu și nu s-a temut de nimic. Iar moșneagul i-a dat o crenguță fermecată și l-a sfătuit să sufle peste ea de-o fi la nevoie, după care l-a învățat cum să ajungă la Muma-Pădurii. Și cum a vorbit, cum a pierit, intrând în trunchiul stejarului, care s-a închis pe dată, de parcă așa fusese

de când lumea. Iar Bob-de-Grâu a purces din nou la drum, cale lungă să-i ajungă, că pe drumul de poveste înainte tot mai este. Și dac-a mers preț de un an, a dat peste un pod de argint și, cum se lăsase noaptea, s-a ascuns sub pod, gândind să tragă un pui de somn. Și, numai ce ațipise, că a-nceput podul să scârțâie, ca sub o povară năprasnică.

– Care ești acolo?, a strigat Bob-de-Grâu, deșteptându-se și sărind în picioare.

Și nu mică i-a fost mirarea văzând că pe pod trecea o fărâmă de om, 'nalt cât palma, gros cât deștul.

– Tu faci să scârțâie podul, voinice?, a râs Bob-de-Grâu.

– Râzi tu, râzi, Bob-de-Grâu, i-a răspuns omulețul, dar ia încearcă să mă ridici.

A încercat Bob-de-Grâu; l-a apucat cu o mână, l-a apucat cu amândouă, s-a străduit și și-a pus întreagă puterea lui de voinic, dar n-a fost în stare să clintească omulețul 'nalt cât palma și gros cât deștul.

– Bre, mare drăcovenie...

– D-apăi degeaba socoți că sunt Greul-Pământului?, a vorbit potolit acela. Ia-mă mai bine cu tine, că nu ți-o părea rău...

– Bine, se-nvoi Bob-de-Grâu. Tot mi-era lehamite să bat drumurile de unul singur!

Și, începând să umble împreună, mult se minuna Bob-de-Grâu de mersul tovarășului, care-și strângea mâinile și picioarele de se făcea ghem și-și da drumul de-a dura, rostogolindu-se mai repede decât putea merge Bob-de-Grâu cu pasul lui de voinic.

Și-au cutreierat așa câtă lume au cutreierat, până au ajuns într-o seară la un pod de aur, sub care au hotărât să facă popas și numai ce ațipiseră, că a început podul să se clatine și să se salte de-ai fi zis că vrea s-o ia din loc.

– Care ești acolo?, a strigat Bob-de-Grâu, deșteptându-se și sărind în picioare.

Și nu mică i-a fost mirarea văzând că pe pod trece o namilă de om înalt cât o turlă, care mai mult sălta decât pășea și se tot ținea cu mâinile de marginile podului.

– Tu salți podul, voinice?, a răs Bob-de-Grâu.

– Râzi tu, râzi, Bob-de-Grâu, i-a răspuns namila, dar ia încearcă să mă ții locului!

L-a apucat Bob-de-Grâu cu o mână, l-a apucat cu două, s-a străduit și și-a pus întregă puterea lui de voinic, dar n-a fost chip să țină pe pământ namila înaltă cât turla. Sălta și se ridica în văzduh cu atâta ușurință că îl înălța și pe Bob-de-Grâu cu câțiva stânjeni.

– Bre, asta-i altă drăcovenie!

– D-apăi degeaba socoți că sunt Ușurelul-Vântului?, a grăit potolit acela. Ia-mă mai bine cu tine, că nu ți-o părea rău...

– Bine, se învoi Bob-de-Grâu. Unde-s doi, trece și al treilea...

Au început a umbla câteșitrei și tare mulțumit era Ușurelul-Vântului că, apucându-l Greul-Pământului de picioare și lăsându-se greu, greu de tot, putea și el să pășească pe pământ, ca oamenii. Dar dacă Greul-Pământului uita și se lăsa mai ușor, odată se trezea înălțat în văzduh și-apăi – țin-te! – îl făcea Ușurelul-Vântului cum îi venea la gură, de nu mai știa Greul-Pământului unde să se vâre de ciudă.

Iar bătând ei cale din zori și până-n asfințit și din asfințit până-n zori, au ajuns în pădurea uscată peste care împărățea Muma-Pădurii. Unde-ți întorceai privirile, nu vedeai decât trunchiuri moarte și crengi schiloade.

Iar în mijlocul pădurii se ridica un munte golaș și, în vârful muntelui, palatul de bârne al Mumei-Pădurii.

– Măi, a dracului iasmă!, s-a mirat Bob-de-Grâu.

– De mult o știu eu, i-a răspuns Greul-Pământului.

Și odată s-a făcut ghem și s-a rostogolit, izbind strașnic în poalele muntelui.

De izbitura lui s-au cutremurat lumile și praf și pulbere s-a ales din muntele golaș, iar palatul din creștet s-a zdrobit ca o coajă de nucă.

– D-ăștia-mi sunteți?, a strigat atunci Muma-Pădurii, ridicându-se cu mare ură dintre sfărâmurile palatului. Ei, las' că vă vin eu de hac.

Și unde n-a-nceput să sufle un aer fierbinte, de simțea Bob-de-Grâu că i se usucă și ochii din cap. Ușurelul-Vântului habar n-avea că se ridicase sus, peste câmpia norilor.

– Alelei, Bob-de-Grâu, frate, acum e rândul tău, a gemut Greul-Pământului. Mă arde Muma-Pădurii, mă seacă...

Numai oleacă s-a întins Bob-de-Grâu și, apucând de pe cer un nor dolofan, l-a stors cum ai storce dumbeata o cârpă udă. Atâta ploaie a căzut din norul dolofan, că a stins pârjolul și-a iscat o Dunăre lată și-adâncă de era să se înece Greul-Pământului.

– Oprește, frate, a strigat el, rostogolindu-se din calea apelor. Oprește, că nimeresc din lac în puț!

Nu-ți mai spui de Muma-Pădurii, că era learcă toată. Dacă-a văzut că nu-i de glumă, odată a șuierat și, ivită de unde, de neunde, o oaste de vârcolaci s-a năpustit asupra lui Bob-de-Grâu. Lupta Bob-de-Grâu, lupta Greul-Pământului, lupta Ușurelul-Vântului, dar vârcolacii veneau mereu cât nisipul mărilor și, unde cădea unul, răsăreau de îndată alți doi.

A priceput Bob-de-Grâu că numai cu tovarășii lui nu le vine de hac. A scos din chimir crenguța moșneagului din pădure, a suflat peste ea și ce să vezi? Cum a suflat, cum s-au pus în mișcare codrii zdraveni de la marginea împărăției peste care stăpânea Muma-Pădurii. Copaci bătrâni cu trunchiul cât butiile, stejari oțeliți și fagi vânjoși, brazi falnici ca sulilele de voinic, paltini, arțari și câte alte soiuri de copaci, care nu se clintiseră din locurile lor de când erau, își scoteau din pământ rădăcinile și călcau acum de parc-ar fi avut picioare. Pășeau copacii încruntați și hotărâți, iar – văzându-i – Bob-de-Grâu simți că-i crește inima. Luptă ca aceea nu s-a pomenit și n-o să se pomenescă, frate, cătu-i lumea, că-i strivea pădurea pe vârcolaci și-i făcea una cu pământul. Gata, gata să rămână Muma-Pădurii fără vârcolaci. Dar s-a repezit cotoroața în zbor și i-a aruncat în față lui Bob-de-Grâu un pumn de nisip și, cum i-a ajuns nisipul la gene, cum a căzut Bob-de-Grâu într-un somn adânc. Atunci s-au repezit vârcolacii și, ce-au dres, ce-au făcut, au găsit o piatră de moară, au legat-o de gâtul lui Bob-de-Grâu și l-au cărat pe voinic

de mi l-au zvârlit, bândâbâc, în apa cea lată și adâncă. Vezi că, prinși în iureșul bătaliei, Greul-Pământului și Ușurelul-Vântului nu văzuseră și nu auziseră nimic.

Și a căzut Bob-de-Grâu, a tot căzut în apa neagră și adâncă, până-a ajuns pe fund, unde a dormit trei zile și trei nopți încheiate. Iar dacă s-a trezit, tare s-a mirat aflându-se cu gura în nisipul de pe fundul apei.

– Ce-i asta, frate?

Un peștișor care înota de colo-colo se opri și răspunse, privind-l cu ochii lui rotunzi și bulbucăți:

– Ce, nu știi? Vârcolacii te-au zvârlit în apă.

Auzind una ca asta, tare s-a mai supărat Bob-de-Grâu. Odată s-a opintit și a ieșit deasupra, trăgând după el piatra de moară. Dar pe mal lupta mai era în toi, ce crezi!

A trecut Bob-de-Grâu prin apă și a ieșit la mal, iar vârcolacii, când l-au văzut cu piatra de moară la gât, au încremenit.

Și-apăi a început Bob-de-Grâu să-i judece trăsnindu-i cu piatra de moară, de făcea numai roate-roate prin trupurile lor. Vezi că abia acu se supărase de-a binelea!

Mi i-a judecat el în lege și, peste puțin, rămăsese acolo numai o mână de vârcolaci, care, văzând că se îngroașă gluma, au tulit-o de fugă, dând cinstea pe rușine, măcar că Muma-Pădurii nu ostenea să-i cheme la luptă, șuierând și îmbărbătându-i. Ei, și mi-au înconjurat-o atunci copacii pe Muma-Pădurii și au strâns-o din aproape în aproape, până au închis-o, de parcă stătea într-o cușcă cu zăbrele. Degeaba se zvârcolea, degeaba amenința, degeaba se străduia să sufle aer încins. Bob-de-Grâu a legat-o de mâini și de picioare, le-a mulțumit copacilor, iar copacii s-au întors ca la un semn și, haida-hai, au pornit-o spre locurile de baștină, în care și-au înfipt din nou rădăcinile și unde au încremenit, de parcă nu se clintiseră de când lumea.

– Cum om ajunge noi la capul Pământului cu scorpia asta de babă?, i-a întrebat atunci Bob-de-Grâu pe tovarășii lui, pe cel 'nalt cât palma și gros cât deștul și pe cel cât turla.

– Vă iau eu în spinare pe toți, s-a bucurat Ușurelul-Vântului.